

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

HRVATSKI JEZIK

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2025./2026.

SAŽETAK

HRV.81.HR.R.K2.16

65372

Način ispravljanja pogrešaka na listu za pisanje sažetka:

(Matura)	državna matura	
↑	↑	↑
Precrtan pogrešan odgovor u zagradama	Točan odgovor	Paraf (skraćeni potpis)

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

HRVATSKI JEZIK

Sažetak

OCJENJIVAČ 1

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPITI!

H
R
V
2

PRAZAN LIST ☐

NEDOVOLJAN BROJ RIJEČI ☐
PREVELIK BROJ RIJEČI ☐

NEISPUNJEN ZADATAK ☐

D-S081

Sadržaj

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Organizacija teksta i stil

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Jezična točnost

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

HRV.81.HR.R.E2.01

65373

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: ☒

HRV2

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

HRVATSKI JEZIK

Sažetak

OCJENJIVAČ 2

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPITI!

H
R
V
2

PRAZAN LIST ☐

NEDOVOLJAN BROJ RIJEČI ☐
PREVELIK BROJ RIJEČI ☐

NEISPUNJEN ZADATAK ☐

D-S081

Sadržaj

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Organizacija teksta i stil

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Jezična točnost

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

HRV.81.HR.R.F2.01

65374

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: ☒

HRV2

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite sažetak dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **80** minuta.

Napišite sažetak slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje sažetka.

Sažetak treba imati **200 – 250** riječi.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Sažetak obvezno napišite na listove za pisanje sažetka.

Pišite čitko. Sažetak će se bodovati s nula (0) bodova ako nema dovoljan broj riječi, ako ima prevelik broj riječi, ako je pisan velikim tiskanim slovima ili ako je nečitko napisan. Ako pogriješite u pisanju, na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način ispravljanja pogrešaka.

Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

Pročitajte polazni tekst.

Sažetak oblikujte kao zaokruženu cjelinu s **uvodom, razradom i zaključkom**.

Pazite da Vaš sažetak bude **pravopisno, gramatički i leksički točan**.

U sažetak morate uvrstiti sve smjernice.

Sažetak mora imati **200 – 250** riječi.

Gustav Dukovčan, *Prozirne lisnice budućnosti*

Možete li pojmiti novčanik bez kovanica i novčanica, ali u kojemu ipak postoji novac – novčanik koji nije u džepu, nego je u virtualnome prostoru, dostupan jednim dodiranjem na ekranu? U posljednjim desetljećima kartice, mobiteli i brza beskontaktna plaćanja, koja su nekad zvučala kao znanstvena fantastika, postala su dio naše svakodnevice, a sad se čini da je pred nama jedan još ambiciozniji korak – uvođenje digitalnoga eura, službenoga e-novca koji izdaje Europska središnja banka. Razlika digitalnoga eura u odnosu na novac na kartici jest u tome što taj novac ne bi bio povezan s komercijalnom bankom ili kartičnom kućom, već bi se svi njime mogli koristiti izravno kao digitalnom verzijom gotovine. Riječ je o zamisli koja bi mogla preoblikovati naše navike plaćanja, ali i otvoriti pitanja o tome koliko je sigurno i mudro da se novac preseli u svijet koji ne možemo dotaknuti.

Premda ideja digitalnoga eura zvuči kao velik iskorak, Europa na tome polju nije pionir. Posljednjih godina niz je država već iskušao vlastite oblike digitalnih valuta, stoga je moguće osloniti se na njihova iskustva. Najdalje je u tome otišla Kina s digitalnim juanom, uvedenim u testnoj fazi još 2020. godine. Građani se u pojedinim gradovima ondje već koriste posebnim aplikacijama za svakodnevna plaćanja, a država pozorno promatra kako to utječe na potrošnju i financijski sustav. Slično vrijedi i za Bahame, koji su među prvima uveli tzv. *sand dollar* želeći omogućiti jednostavnija plaćanja na otocima gdje je pristup bankama otežan. U Švedskoj, s druge strane, projekt e-kruna proizlazi iz sasvim drugih okolnosti – radi se, naime, o zemlji koja je već gotovo posve napustila gotovinu, pa se digitalna valuta promatra kao prirodan nastavak toga procesa. Europska središnja banka i članice eurozone prate ove primjere i uče iz njih pokazujući da digitalne valute nisu samo teorija, nego stvarnost koja već oblikuje svakodnevicu, a digitalni euro može krenuti putem koji su drugi već otpočeli.

Kad se govori o digitalnome euru, mnogi ga zamišljaju kao neku vrstu nevidljivoga mosta između tradicionalnoga novca i svijeta u kojemu je sve brže, jednostavnije i dostupnije. U praksi bi to značilo da plaćanja unutar eurozone teku jednako glatko kao lokalna kupnja u susjedstvu, bez neočekivanih naknada i čekanja. U skladu s time lako je zamisliti, primjerice, turiste koji putuju kroz nekoliko zemalja i svugdje se koriste istim oblikom digitalnoga novca bez straha od dodatnih troškova ili troškova zamjene valuta. Dobrobit bi osjetili i mali poduzetnici – uplate bi sjedale odmah, a svakodnevica bi bila manje vezana uz provizije i radno vrijeme banaka. Također, u trenutcima pada kartičnih sustava ili uslijed nemogućnosti spajanja na internetsku mrežu mogućnost izvanmrežnog plaćanja osigurala bi građanima da se kupnja ipak može obaviti. Za one daleko od poslovnica – na otoku, u malome selu ili naprosto u pokretu – novčanik na telefonu postao bi stalno dostupan prozor do vlastitoga novca. Sustav bi se pritom više oslanjao na europske institucije nego na velike kartične

mreže i tehnološke divove, pa bi novac kružio unutar okvira nad kojim građani imaju jasniji nadzor. Osim otpornosti time se stvara i osjećaj povjerenja jer iza digitalnoga oblika stoji ista središnja banka koja jamči vrijednost papirnate novčanice. Na toj se osnovi lakše rađaju i nove ideje – od automobila koji sam plaća punjenje do kućnih uređaja koji precizno upravljaju potrošnjom – dok jasniji trag transakcija otvara prostor za veću transparentnost ondje gdje se novac inače lako gubi u sjeni.

I dok ideja digitalnoga eura nudi primamljive perspektive, pred nama stoje i složena pitanja koja zahtijevaju oprez. Infrastruktura koja drži digitalni novac u velikoj mjeri ovisi o tehnologiji (od poslužitelja do softverskih rješenja) i sigurnosnim mjerama koje, iako složene, nisu savršene. Istovremeno, promjene u načinu korištenja novcem redefiniraju uloge banaka i povećavaju važnost digitalnih posrednika, čime se otvara pitanje komu zapravo pripada nadzor nad financijskim sredstvima. To nije svejedno jer svaka transakcija u digitalnome obliku ostavlja neizbrisiv zapis, što znači da lako možemo zamisliti društvo u kojemu svaka jutarnja kava u omiljenome kafiću, svaka vožnja autobusom i svaka sitnica kupljena u trgovini ostaju pohranjeni u nekoj digitalnoj arhivi. I dok za jedne to predstavlja veću sigurnost jer je na taj način teže sudjelovati u sivoj ekonomiji ili kriminalnim radnjama, za druge je to ozbiljno zadiranje u privatni život. Nisu ni svi jednako pripremljeni – oni koji žive dalje od urbanih centara ili ljudi koji nisu navikli na digitalne tehnologije, mogli bi se osjećati ograničeno i nesigurno. S druge strane, lako dostupna sredstva u virtualnome novčaniku mogu potaknuti impulzivnu potrošnju i smanjiti osjećaj kontrole nad štednjom. U takvu okruženju brzina i praktičnost digitalnoga novca dolaze uz potrebu za jasnim pravilima, povjerenjem u institucije i pažljivo promišljenim načinima zaštite podataka jer svaka nova transakcija otvara prostor za pitanja o tome koliko je stvarno moguće zadržati autonomiju nad vlastitim sredstvima.

Zbog svega navedenoga teško je očekivati da će rasprave o digitalnome euru uskoro prestati. Ono što se zasad može naslutiti jest to da ideja neće nestati, nego će se postupno razvijati u sve konkretnijim oblicima. Digitalni euro čini se nužnim korakom, posebno ako Europa želi ostati konkurentna u globalnome financijskom okruženju u kojemu drugi već traže svoja rješenja. No taj se korak može pokazati dobrim samo ako bude praćen jasnim jamstvima da sloboda i privatnost građana neće biti dovedeni u pitanje. Bez toga digitalni euro ne bi bio simbol napretka, nego podsjetnik na to koliko lako tehnološka pogodnost može prijeći u distopiju.

Smjernice za pisanje sažetka

Pročitajte zadani tekst.

Sažmite polazni tekst svojim riječima:

- tako da navedete opće podatke o polaznome tekstu
- tako da odredite namjenu i temu teksta
- tako da navedete osnovne misli teksta i pojedinosti koje ih podupiru
- tako da odredite autorov stav o temi.

LISTOVI ZA PISANJE SAŽETKA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Prazna stranica

Prazna stranica